

Ook dit jaar trokken de medewerkers aan het huiszwaluwenonderzoek er weer op uit om hun telgemeente op het voorkomen van huiszwaluwkolonies te inspecteren. Op ruim 200 adressen vonden zij meer dan 1000 nesten.

Dick A. Jonkers

Huiszwaluwen weten zich ook in 1999 te handhaven

Ieder jaar weer vragen we ons met angst en vrede af hoeveel huiszwaluwen er tot broeden zullen komen. Zijn er nog steeds voldoende plaatsen waar zij kunnen broeden, zal het niet te nat of te droog zijn en niet minder belangrijk, komen er genoeg terug? Ondanks de terugloop van het aantal broedplekken wisten zij gelukkig nog voldoende gelegenheid te vinden waar zij hun nest konden bouwen. Van groot belang zijn echter niet zozeer de plaatsen met een enkel nest, maar die met min of meer grote kolonies. Met het weer viel alles mee. Na half april brak een periode aan met veel zonneschijn en deze hield lang aan. De regenperiodes waren kort en hadden geen wezenlijke invloed, maar het insectenaanbod leek niet groot te zijn. Nestelen is een, maar vooral jongen groot brengen is van groot belang voor de toekomst.

De stand in 1999

Na verwerking van alle formulieren kwam het totale aantal broedparen op 1041. Dit is maar een fractie minder (vier procent) ten opzichte van 1998 toen 1083 broedparen zijn geteld. Wanneer deze getallen worden vergeleken met het jaar ervoor, toen 922 broedparen zijn vastgesteld lijkt alles koek en ei te zijn. Schijn bedriegt. De Flora- en Faunawet ten spijt ziet men

Huiszwaluw

toch kans de huiszwaluwen te weren en wat er tijdens het broedseizoen gebeurt valt niet te controleren.

De achteruitgang in sommige gemeenten valt voor een deel aan dit soort activiteiten toe te schrijven. Ook nu weer werd duidelijk dat men nesten had afgestoken, zowel in als na het broedseizoen. Bewust is soms in andere kleuren geschilderd. Voortdurend proberen de tellers bewoners er van te overtuigen hoe nuttig de huiszwaluwen zijn en dat de Vogelwerkgroep bereid is om bij overlast te assisteren door plankjes onder de nesten aan te brengen. Het is nu al zeker dat de grote kolonie aan een boerderij in de Eempolder, waar in voorgaande jaren al de nodige commotie over is geweest, na bewoning verdwenen

zal zijn (Jonkers 1999a). De nesten waren op voorhand al afgestoken, tot schilderen is het gelukkig nog niet gekomen. Het herhaalde aanbod om te assisteren bij overlast wordt aangehoord, maar er valt niet tot afspraken te komen.

In de Bijvanck, een wijk die in de jaren zeventig bij Blaricum is gebouwd, is een aantal nieuwe locaties ontdekt. Weliswaar ging het maar om zeven woonhuizen met acht nesten, maar toch! Deze eenlingen waren nooit opgemerkt in deze met veel groen begroeide wijk en waren daar al jaren aanwezig. De broedplaatsen zijn gemeld nadat in een dorpsblad dat huis aan huis wordt verspreid, een oproep was gedaan om door te geven als men huiszwaluwnesten wist te zitten (Jonkers 1999b). Alle nesten bevonden zich aan de achterzijde van de huizen onder balkons. De bewoners hadden er geen problemen mee dat de zwaluwen hun huis hadden uitgeverkoren. Door een oproep in alle huis aan huisbladen, kranten en andere periodieken in het onderzoeksgebied te plaatsen kunnen wellicht nog meer nesten worden opgespoord.

Aantallen

Net als bij de burgerlijke stand biedt het onderzoek de mogelijkheid om aantallen met elkaar te vergelijken, waarbij de huis-

zwaluwen als inwoners kunnen worden beschouwd. In tabel 1 staat het aantal broedparen in 1998 en 1999 vermeld.

Tabel 1 Aantal broedparen van de huiszwaluwen per woonplaats in 1999

Plaats	1998	1999
Muiden/Muiderberg	292	273
Weesp	86	113
Nigtevecht	14	16
Nederhorst den Berg	32	26
Vreeland	17	20
Loenen	15	20
Nieuwersluis	15	15
Ankeveen	25	34
's-Graveland	30	24
Kortenhoef	46	66
Loosdrecht	61	69
Hilversum	4	3
Hollandsche Rading	0	1
Naarden	112	118
Huizen	68	74
Blaricum	13	14
Eemnes	142	132
Eembrugge	10	17
Eemdijk	59	55

Gezamenlijk komt het totaal van alle woonplaatsen met 1041 dan wel iets lager uit dan in 1998, maar in feite is er wel degelijk sprake van een behoorlijke achteruitgang. Zonder de nieuwe gevonden paren in Blaricum zouden er daar maar vijf hebben gebroed. In Nederhorst den Berg en Hilversum nam het aantal iets toe door nieuwe vestigingen. Muiderberg/Muiden zorgden voor een wat grotere toename en dit gebeurde ook door uitbreiding van kolonies in Eemnes en Eemdijk. De situatie blijft zorgelijk door de kans op verdwijning van een grote kolonie in de Eempolders. In Eemdijk hebben bewoners ook aangegeven dat zij overlast ondervinden. Hier wordt naar een oplossing gezocht.

Kunstnesten

Op drie plaatsen waren kunstnesten bewoond. In Eemdijk was er dat een van de twee, in Kortenhoef een van de twee en

acht van de dertien en in Ankeveen drie van de vijf. Kunstnesten kunnen dus wel degelijk soelaas bieden. Een aantal actieve leden zou samen met de tellers eigenlijk eens een actie met kunstnesten in de streek moeten gaan beginnen. In 1993 is deze mogelijkheid al in de publicatie *Vogels zien en beschermen* (Harder 1993) aangegeven, maar er zijn nog geen leden geweest die daadwerkelijk de handen uit de mouwen hebben gestoken. Hoe belangrijk de impuls kan zijn van een dergelijke actie, laten de gegevens uit Noordoost Twente zien. Daar is in samenwerking met de provincie en agrarische organisaties een aantal jaren geleden een actie met kunstnesten gestart. In 1998 waren er van de 480 opgehangen nesten 227 (47 procent) bewoond (Drop 1999). Een vergelijkbaar succes wordt uit de omgeving van Franeker gemeld. Daar waren in 1998 65 van de honderd gemonteerde kunstnesten bezet (Boudewijn 1999).

Grootte

Het aantal vestigingen met één nest kwam dit jaar op 101 tegen 97 in 1998. Van de locaties met 2-10 nesten waren er nu 114 en hiermee wordt de dalende lijn voortgezet. In de categorie 11-25 nesten op één locatie zijn er tien aangetroffen. De grootste vestigingen waren die aan de fabriek van Quest International in Naarden bij de Naardermeent met 21 nesten en die aan een woonboerderij aan de Kreugerslaan in Weesp, eveneens met 21 nesten.

Slechts twee kolonies vielen in de categorie 26-50 paren tegen vier in 1998 en het jaar ervoor. Die kolonies bevonden zich ook aan de westzijde van het onderzoeksgebied, namelijk aan

de Meerkade bij Naarden met 34 nesten en aan de Noordpolderweg in de Noordpolder beoosten Muiden met 38 nesten. Het record van 68 nesten in 1998 aan een boerderij langs de Maatweg in de Eempolders bij Eemnes is dit jaar niet geëvenaard. Dit jaar hingen er daar 63. Ook aan de boerderij langs de Noordpolderweg was het aantal nesten wat kleiner met 58, maar dit verschil is evenals bij de eerder genoemde boerderij te verwaarlozen.

Medewerkers

Het is altijd een heel karwei om soms twee keer per seizoen het hele telgebied op de aanwezigheid van huiszwaluwen te doorzoeken. Dank zij de medewerking van onderstaande personen kon er weer een jaar aan de al tientallen jaren lopende telreeks worden toegevoegd.

Dit zijn: Y. Bosman, A. van Dalen, A. Driessen, N. Dwars, L.J. Dwars-van Achterbergh, W. Fokker, J.Gouw, D.A. Jonkers, W.L. Langendorff, J. Meyer, A.J. van Klaveren, N. Klippel, J. Nijhof, R. van Poelgeest, J.M. van der Pol, M. van der Pol, K. Pranger, J.Ram, R. Reddingius-Schreuder, S. Staps, J. Terlouw, en A. Vermeule

Literatuur

Boudewijn 1999. Huiszwaluwproject. Jaarverslag 1998 Vogelwacht Franeker en Omstreken: 26.

Drop, J. 1999. Nestkaarten Huiszwaluwen. Broednieuws 9: 4-6.

Harder, J. 1993. (samenstelling en eindredactie) *Vogels zien en beschermen*. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 79. 2e druk; 24-26.

Jonkers, D.A. 1999a. Huiszwaluwenkolonies in 1998. De Korhaan 3(1): 16-17.

Jonkers, D.A. 1999b. Huiszwaluwen gezocht. Hei en Wei 22 (222): 1.